

33 let SLOVENSKEGA EKOLOŠKEGA GIBANJA

ZVEZA EKOLOŠKIH GIBANJ SLOVENIJE – ZEG

Pisarna v Krškem: Cesta krških žrtev 53

GSM : 064 253 580

E-pošta: zogslo20@gmail.com

Spletna stran: <https://bistra.si/gospodarno-in-odgovorno>

www.zeg.si

Matična številka: 1679139

Številka: 125b /24

Datum: 14. 7. 2024

ZADEVA: Srečanje ZEG z državnim sekretarjem za jedrski program

Povzetek razgovora med predstavnikoma Zveze ekoloških gibanj Slovenije in državnim sekretarjem za nacionalni jedrski program g. Daniel Levičarjem

Prisotni:

Danijel Levičar (v nadaljevanje DL), Polona Faletič, Simona Pirnat Skeledžija iz vlade RS in Karel Lipič (KL), Matjaž Valenčič (MV), oba iz ZEG

Sestanek je bil dne 8. 7. 2024 od 10:00 do 13:30 ure na Gregorčičeva 25, Ljubljana.

Sklicatelj sestanka je bil državni sekretar za nacionalni jedrski program, Danijel Levičar. Povod za sestanek je bil dopis ZEG št. 125/24 z dne 4. 7. 2024 Kabinetu vlade glede potresne varnosti lokacije in odlagališč RAO. Vsebina sestanka ni bila vnaprej dogovorjena, zato ZEG odpira tematike, ki so zanimive za vse, ne le za nejedrsko skupnost. Vprašanja, predstavljena državnemu sekretarju za nacionalni jedrski program, so pravzaprav naslovljena vladi.

Na začetku razgovora se je Karel Lipič, predsednik ZEG, zahvalil za sprejem in možnost dialoga na področju jedrske energije v Sloveniji. Predstavil je prizadevanja društva Slovensko ekološko gibanje (SEG) in njene naslednice Zveze ekoloških gibanj Slovenije (ZEG) v zadnjih 33 letih na področju jedrske varnosti.

Zveza ekoloških gibanj Slovenije - ZEG, nevladna okoljska organizacija (ima status društva v javnem interesu po ZVO, stranke v postopku (sklep MOP) v pripravi CPVO NEPN in skladišč gradnje objektov za Suho skladišče izrabljenega

goriva v NEK Krško (smo edini stranski udeleženec) in skladišča NSRAO (ZEG in še dva udeleženca) ter še status za okoljevarstveno soglasje: Podaljšanje obratovalne dobe NEK s 40 na 60 let.

Zveza ekoloških gibanj Slovenije-ZEG, nevladna okoljska organizacija (ima status društva v javnem interesu po ZVO in stranke v postopku priprave CPVO NEPN in NPVO) aktivno deluje na področju ionizirnih sevanj in delovanja JE Krško že od davnega leta 1992 (ustanovitev društva SEG/pozneje zveze ZEG). Smo edina okoljska NVO, ki stalno in redno spremlja dogajanja na področju jedrske varnosti v Sloveniji in EU.

- ZEG je bila edina aktivna udeleženka iz vrst NVO, stalno prisotna na področju jedrske varnosti in pred 30 leti na vseh javnih razpravah pri iskanju lokacije odlagališča NSRAO po Sloveniji (od občin Velike Polane, Šmartno ob Litiji ... do Sevnice, Brežic in Krškega).

- ZEG ima s strani Ministrstva za okolje in prostor podeljen status stranskega udeleženca v javnem interesu za pripravo PVO pri gradnji skladišč za nizko in srednje radioaktivnih odpadkov (NSRASO) in visoko radioaktivnih odpadkov (VRAO) in podaljšanju obratovalne dobe NEK do leta 2043 ,

- bili smo v delovni skupini ARAO, ki se je odločala med lokacijami NSRAO krajev Vrbin občin Brežice ali Krško. ZEG je predlagal boljšo varianto brežiške Vrbine,

- v javni razpravi o gradnji NSRAO je bil ZEG prisoten na vseh sestankih ARAO in MOP v skupini deležnikov Lokalnega partnerstva za Posavje,

- v času od leta 1995 do 2024 je ZEG organiziral 32 sestankov, okroglih miz, predavanj (v Krškem 2x, tuji predavatelji iz Francije, Nemčije in Italije) in razgovorov na temo gradnje NSRAO, organizirali smo tri mednarodne posvete na temo jedrske varnosti in NSRAO (Šmarješke Toplice, Beograd, Moravske Toplice – na voljo zborniki posveta),

- ZEG se kot edina NVO stalno prisotna (25 let) na sejah Odbora za infrastrukturo in okolje pri DZ RS na temo letnega poročila o NEK in jedrski varnosti,

- ZEG je na temo gradnje skladišč NSRAO in VRAO podal pristojnim institucijam, vladi RS, ministrom, ARAO, DZ RS, DS RS v zadnjih 30 letih številne strokovne predloge, pripombe in zahteve glede delovanja NEK, jedrske varnosti in gradnje NSRAO,

- ZEG se letno udeležuje sestankov NVO na temo jedrske varnosti na URSJV,

- ZEG je vodil strokovno ekskurzijo - ogled krajanov Vrbine in Spodnjega Starega Grada v Francijo, kjer smo si ogledali in opravili razgovor na lokaciji njihovega edinega odlagališča NSRAO. Razgovor je bil z vodstvom odlagališča, občine in predstavniki francoskih NVO . Veliko dobrih vtisov smo prenesli v Slovenijo in te predstavili na novinarski konferenci. Ekskurzijo je projektno sofinancirala ARAO.

- Sedež Zveze ekoloških gibanj Slovenije-ZEG je od leta 2013 v Krškem.

Na našem sedežu je tudi naslov POSAVSKEGA JEDRSKEGA LOKALNEGA PARTNERSTVA, ki ga vodimo. ZEG zastopa interes dela skupine občanov iz Posavja, živečih v neposredni bližini NEK in prihodnje NSRAO in JEK2.

Zveza ekoloških gibanj Slovenije-ZEG, kot NVO že 33 let stalno podpira in si prizadeva za čimprejšnjo gradnjo odlagališča NSRAO in VRAO. Vendar ne brezpogojno.

Problematika ionizirnih sevanj oz. odpadkov ta čas sicer ne predstavlja splošnega problema v okolju. Dolgoročni cilj Slovenije na področju ionizirnih sevanj mora biti obvladovanje vseh vrst nenaravnih sevanj v mejah, neškodljivih za človeka in naravo. Prednostna cilja morata biti :

- zagotoviti učinkovito ravnanje z radioaktivnimi odpadki ,
- obvladovati radioaktivna sevanja v zunanjem okolju,
- priprava programa sanacije sedanjih skladišč, sprejem o nadaljevanju delovanja NEK in javni nadzor izvajanja presoje PVO delovanja NEK do leta 2043,
- priprava strokovnih podlag za odlaganje visoko radioaktivnih odpadkov (ti ne morejo biti gorivo za NEK II), povezanih z delovanjem in morebitno ustavitvijo.

Zaradi visokega tveganja za zdravje ljudi in kakovost okolja, ki ga predstavlja obratovanje NEK , in pozneje NSRAO mora biti politična in strateška usmeritev Slovenije v zagotavljanju visoke varnosti in obratovalne ravni NEK in NSRAO in VRAO med obratovanjem in po ustavitvi ter postopno ustvarjanje razmer za varno razgradnjo.

Nevladna scena se intenzivno pripravlja na referendumsko kampanjo.

Nedavno javno naročilo »*Neodvisen pregled vhodnih podatkov ekonomske analize projekta JEK2*« ne nudi zaupanja v neodvisnost. Dejstvo, da recenzijo naroči GEN samemu sebi, po tem, ko je v javnost že podal ekonomske analize JEK2 dela vtis, da je to nekredibilen in strokovno popolnoma nesprejemljiv korak, ki verjetno ne izpolnjuje temeljnega pogoja za neodvisnost, transparentnost, strokovnost, temeljitost, upoštevanje različnih mnenj itd. Poleg tega nas skrbi časovnica te revizije, morda ne bo predstavljena pravočasno, da bi jo javnost lahko preučila.

Potrebujemo študijo, analizo vsaj dveh scenarijev energetskega prehoda Slovenije, OVE in OVE+JE (kot v NEPN). GEN podpira možnost, da resorno ministrstvo naroči objektivno primerjalno študijo, ki bi ovrednotila oba scenarija razvoja elektroenergetskega sistema Slovenije (z novo jedrsko elektrarno in brez nje), kar je jasno napisal Gorazd Slak v odgovoru GEN na članek Zorana Kusa v Mladini 5. 7. 2024. DL je pojasnil, da je to vprašanje za MOPE.

GEN bo za vse izračune in uporabljene predpostavke, predstavljene javnosti, pridobil mednarodno recenzijo priznane domenske institucije, še pred izvedbo

referenduma, kot navaja GEN v Mladini 5. 7. 2024. Javnost potrebuje dovolj časa za javno razpravo, ko bodo podatki predstavljeni.

V referendumskem vprašanju je nerazumljiva formulacija "**nizkoogljičnih virov**". DL je pojasnil, da nizkoogljični viri obsegajo tudi obnovljive vire energije.

Dalje je DL pojasnil, da:

- vlada verjetno ne bo sodelovala v referendumski kampanji;
- da je predvideno fleksibilno delovanje JEK2, v trapezu;
- da je jedrska energija združljiva z OVE, saj GEN gradi tudi OVE elektrarne;
- Model financiranja dopušča manjši delež JEK2 v tuji lasti. Vendar bo večinski delež v slovenski lasti, v državni ali zasebni lasti;
- Cena gradnje in posledično elektrike bo odvisna od načina financiranja. Financiranje ne bo neugodno, verjetno bo podobno kot češka finančna shema. V ceni elektrike iz JEK2 je predvideno 4 €/MWh, 80 let, kar zadošča za razgradnjo in odlagališče VRAO.
- Na IG je treba gledati širše, ne le kot VRAO. V preboju so tehnologije recikliranja. NEK je naredila prvi korak za možnost ponovne uporabe IG, zgradila je suho skladišče. S tem je dobila dovolj časa, da izbere med obema možnostnima, med odlaganjem ali med ponovno uporabo. Možnost je tudi, da bo odlagališče VRAO skupaj s Hrvaško ali pa se bodo manjše jedrske države dogovorile za eno skupno odlagališče.
- Izdelana je dokončna PSHA seizmična študija in je na nivoju redakcije. Več o tem vprašati GEN.
- urnik referendumskih korakov bo določil Državni zbor, ki pripravi odlok o referendumu.

Odgovore državnega sekretarja bo ZEG preučil in morebitna dodatna vprašanja poslal neposredno državnemu sekretarju za jedrski program.

Na neodgovorjena vprašanja bo ZEG iskal odgovore pri MOPE, GEN in drugje.

Pomembna vprašanja, na katera ZEG ni dobil odgovorov, saj niso ozko povezana z državnim jedrskim programom, so pa posredno povezana:

- Znotraj sedanje zadnje verzije NEPN ni dolgoročne strokovne rešitve za področje neionizirnega sevanja in njih posledic za zdravje ljudi ob visokonapetostnih daljnovodih pribl. 100 metrov levo/desno (110,220,400kV) pri prenosu električne energije. Gre za zastarelo in protiustavno Uredbo o EMS iz davnega leta 1996. Ni politične volje za pozitivne spremembe (iz 10 na 0.4 mT)
- zakaj Slovenija ni podpisnica pogodbe o prepovedi jedrskega orožja?

Za ZEG:
Matjaž Valenčič